

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 30.

Fredagen den 1 Juli.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Upplästes och lades till handlingarne följande till kammaren ankomna Kongl. Maj:ts utslag:

Kongl. Maj:ts utslag på de besvär, bruksegaren L. W. Bergström å Finshyttan, bruksförvaltaren Carl Österberg i Storfors, disponenten H. V. Tiberg i Långbanshyttan och banmästaren C. A. Sandberg i Nyhyttan, hvar för sig, i underdånighet anført deröfver att, sedan vid det inför domhafvanden i Öster sysslets domsaga den 21 April 1887 medelst tjugutvå elektorer förrättade val af ledamot i Riksdagens Andra Kammare för Fernebo härads valdistrikt bergsmannen Carl Gustaf Olsson Bruse i Långbanshyttan erhållit sexton röster och arrendatorn Per Larsson i Wiggetorp sex röster, men anmärkt blifvit, att Bruse häftade för oguldne utskylder till fattigvården och således icke vore till riksdagsman valbar;

och domhafvanden genom beslut nyssberörde dag, enär ostridigt vore, att Bruse icke guldit de å honom belöpande afgifter, som enligt beslut vid sammanträde med Långbans fattigvårdsrote den 28 december 1886 blifvit uttaxerade att gäldas i februari månad innevarande år, och då i betraktande deraf, att dels såväl förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 § 8, som det af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vermlands län till efterrättelse stadfästade förslag till roteindelning för Fernebo fattigvårdssamhälle innehölle, att, oafsedt roteindelningen, fattigvården, jemväl i hvad de särskilda rotarne afsåge, i visst hänseende, fortfarande utgjorde en kommunens gemensamma angelägenhet, dels ofvanberörda stadfästade reglemente stadgade, att bidrag till rotarnes enskilda fattigvård skulle utgå i enlighet med föreskrifterna i 33 och 34 §§ i nämnda förordning och sålunda efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet vore stadgade, äfvensom att rester å uttaxerade medel till rotes enskilda behof skulle af fattigvårdsstyrelsen inom socknen handräkningsvis uttagas, omförmälda afgift till fattigvårdsroten vore att anse som en art af kommunalutskylder, jemlikt 8 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 samt 14 och 19 §§

i Riksdagsordningen, funnit Bruse icke vara till riksdagsman valbar och i följd deraf, jemlikt 25 § riksdagsordningen, förklarar de å honom afgifna röster ogilda och arrendatorn P. Larsson i Wiggetorp vara till riksdagsman i Andra Kammaren för Fernebo härads valdistrikt utsedd,

så och efter det valet blifvit hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverklagadt af, bland andra, dels bruksegaren J. E. Jansson på Saxån, disponenten J. E. Jansson på Taberg, förre häradsdomaren Joh. Svensson i Nordmarkshyttan samt G. A. Blomqvist på Lesjöfors under yrkande att med upphäfvande af domhafvandens beslut Bruse måtte förklaras vald till riksdagsman för Fernebo härad, dels och stationsinspektoren J. Berg, som yrkat, att derest Bruse, hvilken i egenskap af elektor för Fernebo socken deltagit i riksdagsmannavalet, icke kunde förklaras valbar, Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte förordna om så väl nytt elektorsval för nämnda socken som nytt riksdagsmannaval för valkretsen, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande, sedan Bergström öfver besvären afgifvit förklaring, genom utslag den 9 maj 1887, så vidt nu är i fråga, sig utlåtitt att emedan jemlikt 62 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 alla utgifter, som af kommunens gemensamma behof påkallades, skulle upptagas i kommunens inkomst- och utgiftsförslag för att sedermera, i den mån förslaget af kommunalstämman godkänts, ligga till grund för den debiterings- och uppbördslängd, som det enligt 63 § af samma förordning åläge kommunalnämnden att upprätta, ty och som Bruse enligt hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i original företedda debetsedlar, i hvilka afgifter till Fernebo sockens gemensamma fattigvård funnes påförde, i behörig tid och ordning, inbetalt 1885 och 1886 års på sådant sätt bestämda kommunalutskylder till nämnda kommun och således enligt 8 § af kommunalstämmoförordningen minst ett år före öfverklagade valförrättningen egt rösträtt vid kommunalstämma och följaktligen, då öfriga derför erforderliga egenskaper icke saknats, äfven valrätt vid riksdagsmannaval; alltså och då den omständighet, att Bruse underlåtitt att å utsatt tid inbetala de af Långbans fattigvårdsrote den 28 december 1886 beslutade bidrag till rotens enskilda fattigvård icke lagligen bort på sätt, som skett, föranleda valförrättaren att ogilla de på Bruse vid berörda val afgifna röster, funne Kongl. Maj:ts befallningshafvande, jemlikt återopade lagstadganden samt 14 och 19 §§ riksdagsordningen, skäligt att med undanrödjande af valförrättarens berörda åtgärd förklara Bruse, hvilken af tjugutvå valet afgifna röster erhållit sexton röster, lagligen vald till riksdagsman för Fernebo valkrets intill den 1 januari 1888, vid hvilken pröfning Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåg Bergs yrkande, som framstälts under förutsättning att Bruse ej vore till riksdagsman valbar, hafva förfallit;

deri klagandena i underdånighet sökt ändring, Sandberg under fullföljd af det utaf Berg väckta yrkande; och hafva underdåniga förklaringar afgifvits, öfver Bergströms besvär af stationsinspektoren Berg samt öfver Tibergs besvär af bemålde Berg, skogvaktaren C. Olsson och banmästaren C. A. Sandberg; med Kongl. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifvet Stockholms slott den 1 juli 1887.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ofvanberörda underdåniga besvär och finner skäl icke vara anfördt, som kan föranleda ändring i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag. Det vederbörande till underdånig efter rättelse länder.

Under Kongl. Maj:ts sekret.

§ 2.

Föredrogs herr *J. H. Diedens* i gårdagens sammanträda bordlagda motion n:o 129 om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utverkande af anstånd från Norges sida med tillämpningen af en viss bestämmelse i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden.*

Sedan motionen, efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, förklarats vara af beskaffenhet att tillhöra tillfälligt utskotts behandling, begärdes ordet af:

Herr Larson i Tullus, som yttrade: Jag ber få tillkännagifva, att jag mot förevarande fråga har två anmärkningar att göra. Den ena anmärkningen är, att motionen i fråga enligt min åsigt är grundlagsstridig, och den andra, att motionen framkommit för sent på riksdagen för att lämpligen kunna tagas under behandling. I fråga derom att motionen är grundlagsstridig vill jag framhålla, att Riksdagens båda kamrar, således Riksdagen, redan hafva genom sitt bifall till Kongl. Maj:ts förslag till förändrade bestämmelser i den så kallade mellanrikslagen beslutat, att denna nya lag skall träda i kraft den 1 juli 1887, det vill säga i dag. I lagens 18 § förekommer bestämmelse derom. Men vill motionären en ändring häri, då han hemställer, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t måtte hos norska regeringen utverka, att lagen, för så vidt, deri talades om spanmål, icke måtte träda i tillämpning, förrän vi här i Sverige finge tull å spanmål. Ett sådant yrkande går uppenbart ut på att rubba ett redan fattadt beslut om att lagen i sin helhet skulle tillämpas från och med i dag; och därför kan jag icke finna annat, än att motionen är grundlagsstridig. För öfrigt för den händelse herr talmannen i allt fall för sin del icke skulle finna den saken så klar, att proposition kan å motionen vägras, så yrkar jag, då det nu redan af kammaren förklarats, att motionen är af beskaffenhet att tillhöra tillfälligt utskotts behandling, att kammaren måtte afgöra saken genast genom att afslå motionen. Resultatet skall då ej blifva annorlunda än det i alla händelser blifver, äfven om motionen nu remitteras, ty säkert torde vara, att på de få dagar, som Riksdagen ännu är samlad, en sådan behandling, som skall tillkomma en motion, som tillhör tillfälligt utskott, omöjligt kan medhinnas. Den skall först behandlas af Andra Kammarens tillfälliga utskott, som derefter kommer in till Andra Kammaren med sitt betänkande. Sedan detta betänkande två gånger bordlagts och kammaren fattat sitt beslut, så skall kammaren, i händelse detta beslut varder ett bifall till motionen, meddela underrättelse härom åt Första Kammaren, som derefter re-

mitterar frågan till ett sitt tillfälliga utskott, som till Första Kammaren afgifver utlåtande. En hvar torde finna, att denna vidlyftiga procedur omöjligen kan medhinnas under de få dagar, som Riksdagen ännu är samlad. Således äfven om mot all förmodan vid en sådan behandling meningarne skulle i båda kamrarna och deras tillfälliga utskott vara gynsamma för motionen, blir resultatet i allt fall detsamma, eller att motionen icke kan leda till någon åtgärd, då den ej hinner slutbehandlas. Resultatet blir detsamma, som om det yrkande, hvilket jag gjort, eller att motionen genast måtte afslås, bifalles. Jag hemställer därför om afslag å motionen, för så vidt herr talmannen icke anser sig för grundlagen hindrad att framställa proposition på densammans remiss.

Häruti instämde herr *Redelius*.

Vidare anförde:

Herr Dieden: Jag ber att med anledning af den ärade talarens på jemtlandsbänken yttrande få nämna, att jag med min motion icke afsett upprifvande af något fattadt beslut, utan endast en hemställan om uppskof med tillämpningen af en enda punkt i lagen. Det upplystes härom dagen, att den ifrågavarande bestämmelsen endast tillkommit uppå yrkande från svensk sida för att, om och när tull å spanmål åsattes i Sverige, förhindra svenske spekulanter att i Norge invid gränsen uppföra qvarnar och derifrån omintetgöra verkan af sådan tull. Jag kan icke tro, att hinder från någon sida möter för en sådan framställning. Statsministern upplyste i debatten i Första Kammaren, att regeringen i detta förslag endast efterkommit ett uppdrag af Riksdagen, samt att vissa industriidkare komme att lida men af denna tull. Norske civilministern anförde till statsrådsprotokollet, att denna sak, af vikt i Sverige, icke hade någon betydelse för Norges vidkommande. I Sverige finnes det dock en vigtig industrigen nemligen qvarnindustrien, som hotas att ytterligare försvagas af denna hastiga tillämpning af lagen. Under dessa tider, då arbetslösheten är så stor, som den verkligen för närvarande är, anser jag, att till dess den verkan kommer att inträffa, som man vill uppnå med lagen, är ett uppskof med densammans tillämpning nödvändig.

Hvad tiden för motionens behandling beträffar, vet jag icke, att denna lagtima riksdag har räckt mer än två månader, och den kunde väl sträckas ut längre, om kammaren anser detta nödigt för att skydda landets intressen.

Herr Lasse Jönsson: Jag instämmer med den förste talaren deri, att denna motion icke kan komma under grundlagsenlig behandling. Motionen afser nemligen enligt mitt förmenande ändring uti ett af Riksdagen redan fattadt beslut, då i den så kallade mellanrikslagen bestämdt uttalas, att densamma skall träda i kraft från och med i dag; och skulle nu motionärens förslag antagas, så skulle den nyss stiftade lagen i den i motionen afsedda delen till all kraft och verkan upphävas. Enahanda yrkande, som i motionen innehålles,

framställdes ju af motionären under diskussionen om nämnda lag, men han vann icke därför något gehör hos kammaren, och derest kammaren hyst samma åsigt, som motionären, kunde den likaväl hafva bifallit hans yrkande *då* som nu. Följaktligen finnes det ingen utsigt till framgång för motionen, och det vore verkligen märkvärdigt, om kammaren tilläte, att motionen remitterades till utskott.

Jag förenar mig, som sagdt är, i den förste talarens yrkande på afslag å motionen.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren afslog den ifråga-
varande motionen.

§ 3.

Föredrogos men blefvo ånyo bordlagda:

konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 12 och 13 samt
bankoutskottets memorial n:o 13.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 9, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande (n:o 3) rörande Kongl. Maj:ts proposition angående nytt riksdags- och nytt riksbankshus m. m.

bevillningsutskottets betänkande n:o 17, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1888;

sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial

n:o 2, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande (n:o 1) angående vissa delar af förslag till ny bränvinstillverkningsförordning; och

n:o 3, angående arfvode åt sekreteraren hos sammansatta bevillnings- och lagutskottet; samt

bankoutskottets utlåtande och memorial

n:o 11 i fråga om ändringar i gällande reglemente och aflöningsstat för riksbanken; och

n:o 12 angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 5.

Godkändes följande förslag till Riksdagens skrivelser till konungen, nemligen:

af *statsutskottet*:

n:o 22, angående de i 63 § regeringsformen föreskrifna kreditivsummor;

n:o 23, angående beviljad lån för betäckande af kostnader för tornbyggnaden å Linköpings domkyrka;

n:o 24, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

n:o 25, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; och

n:o 26, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel; samt

af *lagutskottet*;

n:o 46, angående befrielse i visst fall för sterbhusdelegare, hvilka fast egendom genom arf eller giftorätt tillfallit, från skyldighet att vid lagfart å fånget för hvarje särskild lott lösa särskildt protokollsutdrag och särskildt lagfartsbevis;

n:o 47, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande varors kringförande till försäljning; och

n:o 48 angående föreskrifter rörande fullföljande af talan i vissa uti konkursmål förekommande frågor.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Lördagen den 2 Juli

kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne Juni.

§ 2.

Herr talmannen hemställde, under åberopande af derom vid talmanssammanträde träffad öfverenskommelse, huru vida kammaren ville besluta att i sammanträdet nästkommande tisdag den 5 i denna månad företaga val af de tjugufyra valmän, hvilka, jemte ett lika antal från Första Kammaren, hade att välja Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare, äfvensom sex suppleanter för desse valmän.

Ordet begärdes af:

Herr Rydin: Enär jag anser att frågan om justitieombudsmanna-val bort särskildt väckas, då det icke skett i omedelbart sammanhang med föredragningen af lagutskottets betänkande angående det sätt, hvarpå justitieombudsmannen motsvarat Riksdagens förtroende, och då jag anser att det val, som hölls vid denna Riksdags förra sammanträde, bör ega bestånd, finner jag det obehöfligt och origtigt att nu anställa nytt val af justitieombudsman, hvarför jag yrkar afslag å den nu gjorda framställningen.

Vidare anförde:

Herr Larson i Tullus: I anledning af den ärade talarens anmärkning får jag fästa uppmärksamheten på, att justitieombudsman skall väljas vid hvarje lagtima riksdag icke för en bestämd tid utan från lagtima riksdag till lagtima riksdag. Jag anser det således icke kunna vara tvifvel underkastadt, att justitieombudsman nu bör väljas, och hemställer alltså om bifall till den framställning, som här blifvit gjord.

Herr Gumælius: Vi hafva nu haft före denna fråga om *ny* eller *fortsatt* riksdag i så många former och denna kammare har flerfaldiga gånger så tydligt uttalat sin åsigt, att denna Riksdag är en ny Riksdag, att det icke borde uppstå någon tvekan. Och vill man hafva ett ytterligare bevis, huru långt den åsigten trängt in i medvetandet, så vill jag tillåta mig hänvisa till den mycket ärade förste talarens, upsala-representantens yttrande, då han, såsom herrarne hörde, här nyss ordade om »sistlidne riksd—», ehuru han visserligen icke fullt utsade det senare ordet, utan ändrade uttrycket till »denna riksdags början i januari» eller någonting dylikt. Då sålunda till och med den ärade talaren icke tyckes vara riktigt säker på *sin* åsigt i fråga om *ny* eller *fortsatt* Riksdag, så ser jag deruti en ytterligare anledning för denna kammare att beluta såsom talmanskonferensen i sin framställning föreslagit.

Herr Rydin: Jag vill här endast anmärka att justitieombudsmannen är vald vid första sammanträdet af denna lagtima Riksdag och, då icke med anledning af lagutskottets betänkande fråga blifvit väckt om att hans val skall ytterligare bekräftas, fortfar jag i mitt yrkande om afslag.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag tillåter mig erinra att, just i den omständigheten, att justitieombudsmannen till denna lagtima Riksdag afgifvit berättelse och att denna berättelse blifvit på vederbörligt sätt granskad af lagutskottet med den vanliga förklaringen, att justitieombudsmannen fortfarande gjort sig förtjent af Riksdagens förtroende, ligger ett ytterligare skäl för att något hinder för val af justitieombudsman och hans suppleant nu icke bör komma i fråga. Från deras sida, som hysa en annan mening och hylla den så kallade fortsättningsteorien, hade varit riktigare att, då lagutskottets utlåtande rörande nämnda berättelse föredrogs här i kammaren, då framställa

den anmärkning, som nu förnummits, men, då så icke skett, kan jag icke inse, att något skäl kan finnas att nu motsätta sig valet.

Jag yrkar därför, att detta val måtte försiggå, på sätt i talmanskonferensen föreslagits.

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: Jag delar herr Sjöbergs mening och ber få fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att, då så väl regeringen och högsta domstolen som Riksdagens båda kamrar bestämt förklarar, att detta är en ny lagtima riksdag, och då grundlagen oförtydligt föreskrifver, att justitieombudsman skall väljas för hvarje lagtima riksdag torde det väl vara alldeles klart att sådant val äfven nu bör ske.

Härefter yttrade Herr Talmannen:

»Då icke vidare någon talare låtit anteckna sig för yttrandes afgifvande, ber jag att få tillkännagifva, det jag, med stöd af 68 § riksdagsordningen och 96 § regeringsformen, finner mig förhindrad att på det af herr Rydin framställda yrkande gifva proposition.»

Sedan härefter öfverläggningen förklarats slutad, blef herr talmannens här ofvan omförmälda framställning af kammaren bifallen.

§ 3.

Efter föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets memorial, n:o 9 med förslag till voteringsproposition, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande n:o 3 rörande Kongl. Maj:ts proposition angående nytt riksdags- och nytt riksbankshus m. m. blef den föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 4.

Föredrogs och bifölls bevillningsutskottets betänkande n:o 17, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1888.

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarne sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 2 i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1 angående vissa delar af förslag till ny bränvinstillverkningsförfordning.

§ 6.

Efter föredragning vidare af sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial, n:o 3, angående arfvode åt sekreteraren hos utskottet, blef utskottets deri gjorda hemställan af kammaren bifallen.

§ 7.

Likaledes biföllos bankoutskottets härefter, hvarst efter annat, föredragna utlåtande och memorial

n:o 11, i fråga om ändringar i gällande reglemente och aflöningsstat för riksbanken; samt

n:o 12, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott.

§ 8.

I ordningen förekom härnäst Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7 i samlingen n:o 16 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om anläggning af nybyggen eller torp å kronoparker inom Vester- och Norrbottens län.

Uti berörda af herrar *Aug. Danielson* och *N. Wallmark* afgifna motion n:o 97, hade motionärerne hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huru vida icke nybyggen eller åtminstone torpanläggningar med eller utan inskränkt rätt till skog må hädanefter tillåtas å kronopark inom kustlandet och å den nedanom gränslinien mot fjellbygden belägna del af Vester- och Norrbottens läns lappmarker.

Utskottet hemstälde emellertid, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr *Aug. Danielsson*: Jag har icke begärt ordet för att få min motion antagen utan endast för att gifva tillkänna, att om denna motion faller, så faller den framåt. År 1865 fans en författning, som bestämde, att nybyggen icke skulle få anläggas. Jag var då vid Riksdagen och lyckades få densamma upphäfd.

I början af 1870-talet var jag nog lycklig att tillsammans med en landmätare och en god man inom Piteå kommun utsyna ej mindre än mellan 30 och 40 nybyggen.

Dessa nybyggen äro nu både bebyggda och odlade och en mängd människor hafva der sin utkomst. Sedan har en författning kommit, som förbjuder all omläggning af nybyggen på kronoparkerna. Det har därför bland mina kommittenter varit ett önskningsmål, att dessa förhållanden måtte ändras. Nu är tiden inne att upplåta parkerna åt folket att odlas och bebyggas. Ty skaparen har ju sagt, att man skall äta sitt bröd i sitt anletes svett, och bruka jorden; detta är ord, som icke kunna kullslås utan skola stå fast, så länge världen står. Jag vill emellertid icke göra något yrkande vid denna riksdag utan ber endast få till protokollet anteckna min öfvertygelse, att denna motion skall återkomma med större kraft, och jag tror icke, att kammaren kan undgå att erkänna, att jorden är till för menni-

skornas skull och icke tvärt om. Jag skall icke framställa något yrkande.

Vidare yttrades icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 9.

Skedde föredragning af Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, (i samlingen n:o 17), i anledning af erhållen återremiss å utlåtandet n:o 4 angående väckt motion om skrivelse till Kongl. Maj:t om åtgärders vidtagande för att postverkets betjente, utan afdrag å sina löneförmåner, måtte befrias från tjenstgöring hvar fjerde söndag.

Sedan herr *A. G. Jönsson* i Mårarp uti en till utskottet hänvisad motion hemställt, att Riksdagen måtte besluta i underdånig skrivelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, som vore af nöden för att postverkets betjente, utan afdrag å de bestämda löneförmånerna, måtte varda befriade från tjenstgöring hvar fjerde söndag, och utskottet i utlåtande n:o 6 hemställt, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; så hade Andra Kammarerna vid föredragning af detta utlåtande återförvisat detsamma till utskottet.

På anförda skäl hemställde emellertid utskottet jemväl i nu föreliggande utlåtande, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Jönsson* i Mårarp: Jag är glad att kunna anses opartisk i denna fråga, så att ingen kan säga, att jag af något slags partisinne eller egenlytta förfäktat denna sak. Jag kan icke heller sägas vara påverkad af mina kommittenter. Men jag har ansett, att de personer, frågan gäller, lida oförrätt och jag vädjar till samvetet hos denna kammars ledamöter, om man icke bör uppoffra några tusen kronor för att bereda dessa människor rättvisa. Att i ett sådant fall som detta spara på en obetydlig summa under det man offrar stora summor för mindre viktiga ändamål erinrar mig om det gamla ordspråket: »att sila mygg och svälja kameler.» Men vi böra ju komma i häg att äfven desse betjente äro människor samt att skaparen har bestämt söndagen till hvilodag. Vore det då för mycket, om dessa människor finge hvar fjerde söndag helt och hållet fri? Om man anställer jemförelse mellan dessa personers frihet samt den frihet andra, hvilka äfven äro i statens tjenst, åtnjuta, så skall man nogsamman finna, huru olika mått af frihet fallit på olika klasser. Så till exempel hafva prester i allmänhet ledighet, när helst de behöfva sådan; landshöfdingar och biskopar hafva också godt tillfälle till frihet, och högsta domstolens ledamöter lära vara ledige halfva året, och då de arbeta, så räcker detta arbete, efter hvad man sagt mig, blott tre

timmar om dagen. Jag har icke gjort dessa anmärkingar af klanderjuka, men jag har ansett billigheten fordra, att någon frihet förunnas äfven postbetjente och därför har jag väckt motionen och yrkar nu äfven på bifall till densamma.

Herr Johansson i Stockolm: Jag har intet yrkande att göra, emedan jag anser det icke tjena till något i denna riksdagens sena timma. Men jag vill dock anhålla att till protokollet få yttra några ord. Jag har många gånger förut i denna kammare haft tillfälle att, fästa uppmärksamhet på, huru knappa löner dessa postverkets lägre tjänstemän och vaktmästare hafva. Nu är det icke så mycket fråga om en hvilodag som rent af en penningefråga. Motionären yrkar här, att postverkets betjente, utan afdrag å sina löneförmåner, måtte befrias från tjänstgöring hvar fjerde söndag, och i sitt yttrande i frågan säger generalpoststyrelsen, att det finnes extra vaktbetjening vid alla större postanstalter i hela riket att tillgå, så att de ordinarie kunna blifva lediga, om de önska det, men de måste i så fall lega för sig, och huru billig denna lega än är, hafva de dock icke råd till sådant. Jag har förut talat om, huru tullverket lönar sina vaktmästare. De få säkerligen 50 à 25 procent mer i lön än postverkets betjente och brefbärare, oaktadt naturen under vintern, då sjöfarten ligger nere, beredt tullverkets tjänstemän och vaktmästare många hvilodagar. Postverkets tjänstemän, brefbärare, postiljoner och vaktbetjente hafva deremot lika sträng sysselsättning vintertid som sommardag, juldag som midsommardag, helgdag som söckendag.

Det utlåtande utskottet förskaffat sig från generalpoststyrelsen är ganska sväfvande. Det framgår tydligen derutur, att det är nödiga anslag som fattas, att hela saken egentligen är, som nyss nämndes, endast en penningefråga; hade postverket blott medel, skulle det nog också bereda sina lägre tjänstemän och betjente något bättre löneförmåner än hvad för närvarande är fallet. Om vaktbetjente säges i poststyrelsens utlåtande:

»Bland de ordinarie vaktbetjente hafva 34 anställning såsom vaktmästare med aflöning enligt äldre lönestat till belopp af 700 à 800 kronor, deraf $\frac{3}{4}$ utgå såsom lön och $\frac{1}{4}$ såsom tjänstgöringspenningar. Öfrige ordinarie betjente, hvilkas antal sålunda utgör 679, uppbära enligt nu gällande lönestat 500 kronor i lön; och är dem derjemte tillförsäkradt dagtraktamente, som, med afseende å omfattningen af den för en hvar anvisade tjänstgöring, af generalpoststyrelsen faststälts för hvarje vaktbetjent till visst belopp, icke öfverstigande 2 kronor», men det talas icke om, att detta dagtraktamente i allmänhet understiger en krona. Om postiljonerna säges det att deras hvilodag inträffar helt visst så ofta å sabbat, att de i allmänhet hafva årligen så många söndagar tjänstefria, som motionären ifrågasatt. För hvilodagen, äfven om densamma omfattar helt dygn, åtnjuter den tjänstefrie postiljonen de för honom bestämda löneförmåner oakortade. Öfrige 559 ordinarie och extra vaktbetjente tjänstgöra såsom brefbärare, breflädtömmare och posttransportörer inom postanstaltens områden eller ombesörja upppassning vid postanstalterna. Dessas tjänstgöring är regelbunden och daglig, men är dock å sön- och helg-

dagar, i anseende till färre antal brefbäringsturer eller andra orsaker, i någon mån lindrigare än å öfriga dagar.»

Det synes häraf och af hela generalpoststyrelsens utlåtande, att fordringarne på arbetstid äro för stora och aflöningarne för små.

Då jag förut sagt att tullverket lönar bättre än postverket tillåter jag mig att anföra något om aflöningarne äfven från ett tredje statens verk, nemligen jernvägsstyrelsen, hvilken ser sina underordnade vida bättre tillgodo än postverket sina, ehuru ansvaret icke är mindre och dugligheten behöfs lika stor på det senare som på det förra stället.

Jag anser mig befogad ställa postvaktmästarna, brefbäarna och vaktmästarna i tullen i paritet med stationskarlarne eller banvakterna vid jernvägarne. Huru äro då dessa stationskarlar aflönade? Jo, de hafva 600 kronor i årlig lön, fri bostad och vedbrand, trädgård, fria resor på jernvägen, när de hafva tid, 24 fribiljetter för sin familj, när den deraf vill begagna sig, hvar tredje söndag fri, 15 dagars semester om året utan något löneafdrag och dertill ytterligare 15 dagar, om de äro i behof deraf, endast med ett afdrag från deras aflöning af 24 öre per dag. Banvakterna hafva 508 kronor i årlig lön, fria husrum och vedbrand, och jag är öfvertygad om, att deras husrum är af den beskaffenhet, att en postvaktmästare i Stockholm aldrig har råd att på grund af sin lön förhyra sig en så rymlig och bra bostad. Banvakterna hafva vidare ett trädgårdsland fritt, ett potatisland för sättning af två tunnor potatis mot en krona 50 öre i årligt arrende samt en ladugård för två kor. De hafva hvarannan söndag fri och 15 dagars semester utan afdrag samt 15 dagar med afdrag af 24 öre per dag. Sin mjölk få de transporterad för en kostnad af tre öre per kanna 30 mil, och sannolikt lefva de på landet dubbelt billigare än en postvaktmästare i staden. Man torde häraf kunna finna, att det är väl behöfligt, att postverket sättes i tillfälle att något förbättra sina underordnade tjänstemäns och betjentes ställning.

Jag har blott velat uttala detta till protokollet.

Herr Metzén: Icke heller jag skall göra något yrkande, ty det tjänar nu icke någonting till. Jag ber endast att få instämma med den siste ärade talaren. Jag vidhåller fortfarande hvad jag vid remissen af herr Jönssons motion hade tillfälle att uttala, att dess syftemål är särdeles behjertansvärdt, och jag beklagar att densamma icke vunnit afseende hvarken inom utskottet eller hos Riksdagen.

Herr Sundberg: Jag ber endast att få fästa uppmärksamheten på den utredning som utskottet fått från kongl. generalpoststyrelsen. Enligt den utgår postvaktmästarnes aflöning dels i form af lön och dels i form af tjänstgöringspenningar, och dessutom hafva de ett dagtraktamente af 2 kronor för hvarje dag de tjänstgöra. Nu frågas, om det kan vara lämpligt och riktigt att gifva dem sådant dagtraktamente för de söndagar, de, enligt motionärens förslag, skulle befrias från tjänstgöring. Detta vore ju stridande mot sjelfva principen för dagtraktamente. Äro postvaktmästarna i behof af ledighet någon söndag, så kunna de, efter hvad jag förmodar, erhålla sådan mot af-

stående af dagtraktamentet. Utskottet skulle för sin del icke hafva något emot, om de finge hvarje söndag fri, men har icke funnit skäl tillstyrka, att de med bibehållande af dagtraktamentet skulle få åtnjuta den ledighet, motionären velat bereda dem.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Efter det herr talmanen gifvit propositioner å de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 10.

Härefter företogs till behandling konstitutionsutskottets utlåtande n:o 12, rörande ändring i åtskilliga §§ i regeringsformen och riksdagsordningen.

*Rörande
ändring i
åtskilliga §§
i regerings-
formen och
riksdagsord-
ningen.*

Herr *Joh. Ohlsson* hade i Andra Kammaren väckt två särskilda motioner, n:is 126 och 127, deri han dels i syfte att »Riksdagen såsom kollektiv personlighet och svenska folkets ständiga representant och Riksdagens sammankomster på särskilda tider för öfverläggningar och beslut icke måtte förvexlas» föreslagit att åtskilliga i motionen uppräknade §§ af så väl regeringsformen som riksdagsordningen må tte erhålla af motionären föreslagen förändrad lydelse, *dels ock* vidare anfört:

»Då Riksdagens regelbundna årsmöte den 5 mars i år upplöstes, ansågs ej vidare några ledamöter af Andra Kammaren finnas, som kunde deltaga i justeringen af dagens protokoll. Vore denna uppfattning riktig, så existerade från den 5 mars tills de nya valen föresiggätt, eller eventuelt till den 2 maj, ingen Andra Kammare. Skulle oförutsedda händelser fordrat sammankallande af urtima riksmöte, hade således blott Första Kammaren kunnat sammanträda. En bestämmelse derom, när mandat för under sådana förhållanden afgående riksdagsmän upphör, och när de nyvaldes mandat inträder, torde därför vara behöflig.

Att kommunalstämmas ordförande skall vara ensam valförrättare vid elektorsval och uppsamlare af röstsedlarne vid omedelbara val på landet, under det dessa förrättningar i stad skola ske inför magistrat eller stadens styrelse, innebär, såsom erfarenheten visat, en betänklig oegentlighet. Likasom att vederbörande förrättare af riksdagsmannaval icke är bemyndigad eller i tillfälle att närmare pröfva de elektorers behörighet, hvilka vid sådant val komma tillstådes, samt att ingen kvalifikation finnes bestämd för den, som må kunna väljas till elektor, och ingen bestämmelse för öfrigt, huru vid elektorsval skall tillgå, hvarom allt föreskrifter torde böra finnas.

Då riksdagsordningen hänvisar till kommunernas röstlängder, att efter föreskrifna anteckningar deri tjena såsom vallängder, så borde väl grundlagen gifva sådan vallängd vitsord, då den blifvit enligt kommunallagarne upprättad och, sedan nyssnämnda anteckningar skett, varit för granskning tillgänglig samt på grund af före valet lagligen

Rörande
ändring i
åtskilliga §§
i regerings-
formen och
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)

gjord anmärkning rättad, utan bibehållen rätt för någon att *efter* val-förrättningen göra anmärkning mot längden gällande.

Huru utslag på besvar öfver riksdagsmannaval skola vederbörande delgifvas, torde böra bestämmas. Likaså huru vida riksdagsman, som längre tid från riksmötes början uteblifver, må ega rätt att sin befattning bibehålla, och kammarens pröfningsrätt af ledamots behörighet torde likasom i 1810 års riksdagsordning böra närmare begränsas;» på grund hvaraf motionären hemställt om ändring i åtskilliga §§ i riksdagsordningen.

Utskottet hemställde, att herr Ohlssons förevarande motioner icke måtte af Riksdagen bifallas.

Herr Ohlsson erhöi ordet och yttrade: Då konstitutionsutskottet icke ansett de föreslagna förändringarne vara af något egentligt behof påkallade, så böjer jag mig naturligtvis för denna auktoritet. Men det är icke utan ett visst beklagande jag gör det, därför att man i utskottets motivering kan läsa den åsigten, att någon förändring i afseende på riksdagsordningens bestämmelser rörande kamrarnes bildande icke skulle vara behöflig. Det är sorgligt att höra konstitutionsutskottet uttala en sådan mening just nu, med det myckna valtrasslet omedelbart för ögonen och då ett annat förslag föreligger, som blifvit återremitteradt till tillfälliga utskottet, i afvaktan på konstitutionsutskottets åtgöranden, deri förslagsställaren åsyftat att Riksdagen skulle i skrivelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande af förslag till en vallag. Men när nu konstitutionsutskottets utlåtande går ut på att någon ytterligare bestämmelse i den vägen icke är behöflig, så torde man kunna förutse utgången af denna fråga i sin helhet för närvarande. Jag tillåter mig emellertid erinra om, att det måhända finnes en och annan punkt i min motion, som hade varit förtjent af någon uppmärksamhet från utskottets sida. Dit hör sarskildt den förändring jag föreslagit i 13:de paragrafen riksdagsordningen, afseende att få en bestämmelse om huru länge riksdagsmannamandatet skall räcka i händelse af Riksdagens upplösning. För att visa att det verkligen ligger någon vikt uppå att få en sådan bestämmelse, ber jag få erinra kammaren om hvad som föreföll här den 5:te mars i år. I kammarens protokoll för nämnde dag heter det i § 5: »Herr Sjöberg erhöi på begäran ordet och yttrade: Herr talman, mina herrar: När vi nu så här oförmodadt skola åtskiljas, torde det vara nödvändigt att vi, såsom förut varit vanligt, besluta om huru det skall tillgå med justeringen af de återstående ojusterade protokollen. Då emellertid efter Riksdagens upplösning och utfärdande af befallning om nya val, någon Andra Kammare icke tills vidare läser finnas, torde det icke vara lämpligt att besluta något annat än att åt de ledamöter af riksbankens och riksgäldskontorets styrelser, hvilka tillika äro ledamöter af denna ännu varande kammare, lemnas i uppdrag att justera de hos kammaren förda protokoll, hvilka ännu icke kunnat till justering upplåsas; och jag tillåter mig därför att derom göra framställning. Till den af herr Sjöberg sålunda gjorda framställningen lemnade kammaren sitt bifall.» Ehuru jag vid det till-

fället inom mig hyste en annan mening än förslagsställaren, kände jag mig så enkel vid jempörelse med hans i sann mening mångfaldiga kvalifikation, att jag icke vågade göra någon erinran mot förslaget. Emellertid har genom det kammarens beslut, som jag nyss uppläste, den praxi sblifvit fastslagen att, då riksmöte upplöses, är Riksdagen också upplöst. Är denna åsigt riktig — och det bör den väl vara, eftersom kammaren utan invändning godkänt den — så har det förhållande egt rum att det icke funnits någon Andra Kammare under tiden från den 5:te mars i år, till dess de nya valen öfver hela riket blefvo verkställda. Konseqvensen leder också derhän, att det icke funnits någon Riksdag alls, ty det var icke endast Andra Kammaren som upplöstes utan hela riksmötet eller Riksdagen och således var enligt herr Sjöbergs och kammarens tolkning äfven den Första Kam-maren suspenderad på en tid. Att detta icke ledt till några betänkliga följder nu kan ju vara godt, men, mine herrar, det kan måhända komma tider, då det icke vore synnerligen gynnsamt, om grundlagen gafve rum åt en sådan tolkning, att landet under någon tid vore utan representation. Jag tror därför att det kunde hafva varit skäl för öfverstyrelsen att taga i öfvervägande, huru vida icke den bestämmelse jag föreslagit vore värd att införas i grundlagen.

*Rörande
ändring i
åtskilliga §§
i regerings-
formen och
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)*

Utom de af konstitutionsutskottet behandlade delarne, förekommer dessutom i min motion ett tredje moment, hvilket måhända icke borde helt och hållet i tysthet begrafvas. Jag har af enskilde medlemmar i konstitutionsutskottet hört uppgifvas, att man varit ense om, att något yttrande rörande denna del af min motion icke torde framkomma från utskottet. Jag förmodar, att utskottet uppfattat saken så, att när jag återtog mitt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t, detta äfven innebar ett återtagande af allt hvad jag i denna motionens sista del, anfört. Detta var dock ej min mening. I detta stycke har jag tillåtit mig motionera om sådana förändringar i grundlagen, att garanti vore gifven för en mera mångsidig samman-sättning af utskotten jemte de öfriga nämnder och fullmäktige m. m. som Riksdagen utser. Då konstitutionsutskottet framlagt förslag om en så väsentlig förändring i riksdagsordningen, som den om reduktion af städernas representationsrätt, så har jag trots att utskottet icke heller bort sakna skäl att taga i betraktande, om det icke kunde vara något vederlag att från ena sidan erbjuda och från den andra göra anspråk på genom en sådan förändring som jag föreslagit. Jag tror att deri möjligen skulle ligga en anknytningspunkt, som kunde leda till en ömsesidig godvillig uppgörelse emellan land och stad, och jag har därför velat fästa kammarens uppmärksamhet på denna del af min motion, på det att de, som framdeles komma att deltaga i Riksdagens förhandlingar, och helst då frågan om städernas representationsrätt återkommer, må få anledning åter upptaga den fråga jag sålunda tillåtit mig bringa på tal.

Jag tillåter mig icke nu göra något yrkande utan vill låta vid utskottets hemställan bero.

Herr Nyström: Icke heller jag skall tillåta mig att göra något yrkande. Jag ber allenast att få uttrycka mina varma sympatier för

Rörande
ändring i
åtskilliga §§
i regerings-
formen och
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)

herr Johan Ohlssons nu föreliggande förslag, hvilket framkommit i anledning af den famösa upplösningen. Vid förra Riksdagens afslutande fick äfven jag samma intryck som herr Ohlsson af herr Sjöbergs då gjorda framställning, och jag frågade mig sjelf: upphörde i och med riksdagens upplösning de dåvarande riksdagsmännens egenskap af riksdagsmän? I vanliga fall justeras sista delen af protokollet af riksdagsmännen för Stockholm jemte de fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, som äro ledamöter af denna kammare. Hvarför kunde icke detta ske äfven då? Skall jag väl anses upphöra att vara riksdagsman, därför att Konungen förordnar om Riksdagens upplösning? Ordet riksdag eger dock två olika betydelse, och svaret på frågan torde blifva beroende på hvilken betydelse deraf man tillämpar: ordet betyder ju dels den *lagstiftande församlingen* och dels *den lagstiftande församlingens sammanträde* under en viss tid af året!

Jag har, såsom sagdt, endast begärt ordet för att uttala mina sympatier för herr Johan Ohlssons inlägg i frågan, och vill blott tillägga att, om man också nu anser sig kunna affärda förslaget så här på rak arm, så kan det komma tider, då man kanske icke skulle tycka om att behöfva underkasta sig ett sådant »lass bassen»-system.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 11.

Till afgörande förelåg vidare konstitutionsutskottets utlåtande n:o 13, i anledning af väckt motion rörande ändring i § 19 riksdagsordningen.

I syfte att valbarheten till Riksdagens Andra Kammare måtte utsträckas öfver hela landet hade hr *E. Hammarlund* uti en inom nämnda kammare väckt, till utskottet öfverlemnad motion, n:o 53, föreslagit,

att Riksdagen måtte antaga att hvilatill vidare grundlagsenlig behandling följande ändrade lydelse af § 19 i riksdagsordningen:

»Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått 25 års ålder samt, enligt 14 §, ega och minst ett år näst före valet egt valrätt inom någon af rikets kommuner»; men hemställde utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Hammarlund: Jag har naturligtvis icke varit så sangvinisk, att jag ett ögonblick kunnat tro, att det af mig framlagda förslaget, som mig veterligen nu för första gången bragts på tal inom den svenska representationen, skulle genast varda antaget. Jag hyser dock det djerfva hopp, att vi en gång i denna fråga skola komma så långt, att vi ställa oss på samma ståndpunkt som de stora kulturländerna inom vår verldsdel. Då jag hyser ett sådant hopp, anser jag mig också böra, om än i största korthet, bemöta de skäl, som utskottet anført emot motionen.

Dessa skäl äro fyra. För det första har utskottet ansett den

föreslagna grundlagsförändringen icke vara från de särskilda orternas synpunkt af behöfvat påkallad. Jag har i detta afseende i min motion framhållit, att den nu gällande bestämmelsen är skadlig, emedan den lägger ett onödigt band på valmännen och hindrar dessa att skänka representantkallet åt den, de finna därför lämpligast. Jag har vidare ansett bestämmelsen skadlig derutinnan, att den förhindrar användandet inom representationen af mången dugande och kraftfull person, som skulle utgöra en heder för Andra Kammaren. I en valkrets finnas kanske flere dylika personer, hvaremot i en annan kan råda brist på sådana. Såsom det nu är får man icke välja en person, som bor strax utom valkretsens gräns; ja en valkrets får ej ens återvälja sin förutvarande riksdagsman, om nemligen denne under valperioden flyttat sina bopålar utom valkretsens område. Mera än en gång har också Andra Kammaren blifvit beröfvad framstående medlemmar blott till följd af en sådan underordnad anledning som ändrad boningsort. Vidare kan det hända — och vi hafva ju vid de senaste valen haft ett eklatant bevis härpå — att en fullt bepröfvad, ja högtbetrodd riksdagsman kan vara af olika mening med sina valmän i en viss fråga och därför faller igenom vid valet. I ett sådant fall bör väl en annan valkrets, som i allo gillar denne representants åsikter, ega rätt att välja honom, om den nemligen så önskar. Icke alltid torde händelsen vara den — såsom i nyss antydda fall — att personen i fråga kan väljas till ledamot i Första Kammaren.

Ur synpunkten af de olika orternas behof anser jag det alltså vara önskvärdt, att en förändring vidtages. En frihet i detta fall medför ju icke något som helst åläggande att välja person, boende utom valkretsen. Det utgör endast ett plus i de nuvarande rättigheterna.

Utskottet anför vidare, »att det för det allmänna är af gagn att hvarje berättigadt intresse, och således äfven de skilda orternas, finnes inom Riksdagen representerade. Ja, detta har äfven jag framhållit, men jag har tillika uttalat den meningen, att detta ganska säkert skulle inträffa, äfven om den ifrågavarande förändringen af 19 § riksdagsordningen antoges. I de allra flesta fall skulle nemligen, äfven om »bostadsbandet» ej funnes, väljas personer, bosatta inom valkretsen. Man behöfver sannerligen ej frukta därför, att de olika orternas behof icke skulle blifva representerade i denna kammare — åtminstone landsbygdens behof.

Det tredje skälet, som utskottet anför, är, att de af mig åberopade exempel från utlandet icke vore tillämpliga på våra förhållanden, emedan, »såsom bekant, de flesta andra konstitutionella staters öfverhus äro organiserade på helt annat sätt än hos oss». Utskottet vill antagligen härmed säga, att här föreligger icke något behof af en förändring, emedan en person, som nu af en eller annan anledning råkar blifva utesluten ur Andra Kammaren, i stället kan komma in i Första Kammaren. Härför finnes emellertid ett väsentligt hinder i de höga förmögenhetskvalifikationer, som äro stadgade för ledamotskap af Första Kammaren.

Såsom bekant äro öfverhusen organiserade på olika sätt i olika land, och såsom bekant äro i några stater förmögenhetskvalifikatio-

nera till Första Kammaren satta lika låga som till den andra, hvarjeme första-kammarledamöterna flerstädes åtnjuta arfvode på samma sätt som andra-kammarledamöterna. Der detta är fallet, kunde utskottets föreliggande skäl med något fog hafva anförts mot reformen, men då, som bekant, för Första Kammaren i vårt land gäller helt andra bestämmelser, har utskottet här råkat anföra ett skäl för *bifall* till motionen i stället för ett skäl för afslag.

Slutligen har utskottet anført, att den erfarenhet, som i förevarande afseende vunnits från andra länder, varit af den art, att den icke manar till att vidtaga en förändring; i korthet sagdt, denna frihet skulle enligt utskottets åsigt medföra alstrande af yrkespolitici.

Jag vågar icke yttra mig om, huru förhållandet i detta afseende ställer sig i sådana länder som t. ex. Frankrike, der representant-arfvodet är ganska högt — 9,000 francs såsom vi veta. I vårt land behöfva vi sannerligen icke befara något dylikt, och detta af två skäl. För det första är det arfvode, som här består representanterne, icke så stort, att representantkallet af denna anledning varder lockande. För det andra är svenska folkets skaplynn, dess betänksamhet sådan, att yrkespolitici här helt visst icke skola vinna något gehör.

Vi hafva ett nära till hands liggande exempel härfå från Danmark. Valfrihet är der rådande till folketinget, men icke har man deraf haft den ringaste olägenhet. Den fruktan, som kanske mången här i kammaren hyser, att genom valfrihet skulle allmogens inflytande på representationen blifva mindre, har äfvenledes i Danmark visat sig ogrundad. Det danska folketingets kärna har varit, är och kommer fortfarande att blifva allmogemännen.

Äfven från vårt eget land kunna vi hemta erfarenhet i förevarande fråga. Vid valen till Första Kammaren håller man sig ju gerna inom länet, ehuru valfrihet är medgifven. Och vid valen till Andra Kammaren inom småstäderna sträfvar ju hvarje stad, huru liten den än är, att få en representant, som bor just inom dess eget område.

Under sådana förhållanden synes det mig icke vara farligt att vidtaga denna lilla reform. I praktiken skulle den helt visst icke medföra någon genomgripande förändring. Principielt taget måste jag emellertid anse det högst onödigt, onyttigt, ja skadligt att lägga ett slikt band på valmännen, då dessa skola utse sina förtroendemän.

Jag hyser, som sagdt, den förhoppningen, att vi en gång skola våga oss på denna lilla reform. För närvarande skall jag — herr talman — icke göra något yrkande.

Vidare yttrades icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Slutligen föredrogs och bifölls bankoutskottets memorial n:o 13 med förslag till bestämmelser i bankoreglementet i anledning af Riksdagens beslut om inrättande af ett afdelningskontor af Riksbanken i Kalmar.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden n:o 14, i anledning af återremiss å utskottets utlåtande (n:o 11) angående Kongl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i tryckfrihetsförordningen; och

n:o 15, i anledning af väckt motion rörande ändringar i och tillägg till §§ 9, 19, 26 och 43 riksdagsordningen;

statsutskottets utlåtande n:o 51, rörande aflöningen för vissa hos kamrarne och utskotten vid innevarande riksdag anstälde tjänstemän och vaktbetjente;

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af en utaf advokaten H. S. Krook gjord framställning om uppgörande ackordsviis af hans återstående skuld för ett lån ur den så kallade statslånefonden;

bevillningsutskottets memorial och betänkande n:o 18, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4:de punkten af bevillningsutskottets betänkande (n:o 16) angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen; och

n:o 19, angående ytterligare ifrågasatta ändringar i kongl. förordningen om bevillning af fast egendom samt af inkomst den 14 september 1883; samt

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtanden n:o 9 (i samlingen n:o 18) i anledning af erhållen återremiss å utlåtandet (n:o 1) angående väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till vallag; och n:o 10 (i samlingen n:o 19) i anledning af väckt motion om vidtagande af åtgärder för införande af en notariats-institution i Sverige.

§ 14.

Herr talmannen tillkännagaf, att gemensamma omröstningar öfver de voteringspropositioner, som dessförinnan kunde blifva af båda kamrarne godkända, komme att anställas vid början af kamrarnes sammanträden nästa måndag den 4 innevarande juli.

§ 15.

Godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen.

N:o 49, angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter; och

N:o 50, angående vilkoren för försäljning af bränvin.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
